

Soppfarget lauvtrevirke

Telefon dekorert med soppfarget lauvtrevirke (Helset, Sanne og Rosmo).

Skap for tverrfløyte i soppfarget bjørk (Arne Eide).

Kniv i soppfarget bøk (Helle Fabrikker).

Bord i soppfarget materiale (Arne Eide).

Soppfarget lauvtrevirke

Soppfarget lauvtrevirke gir eksklusive og attraktive produkter, samtidig som trevirket beholder sin struktur.

Lauvtrevirke som er angrepet av såkalte hvitråtesopper, danner ulike farger og mønstertegninger som gir dekorative materialer. Soppfarget ved, eller surnet ved, er et kjent dreie- og formingsmateriale.

Soppfarget bjørk.

Hvitråtesopper

Råtesopper i trevirke skiller seg fra fargeskadesopper ved at de bryter ned substans i celleveggene. Det er vanlig å dele råtesopper i trevirket inn i brunrâte, hvitrâte og grårâte. De tre råtetyperne har ulike nedbrytningsmønstre som gir ulike egenskaper hos trevirket. Lauvtrevirke angripes hovedsakelig av hvitrå-

Soppfarget bøk.

tesopper. Hvitrâte gir lyst trevirke og ofte med spredte, svarte linjer. Under nedbrytningen av hvitråtesopper beholder trevirket sin struktur uten noen kollaps eller krymping, men det skjer en generell fortykning av celleveggen.

Tilvirkning av materialer

Vedboende sopper krever visse fysiologiske krav for vekst og utvikling. De fleste sopper har et optimalt temperaturområde fra 20-32 °C. Videre regner man med at et fuktighetsinnhold i ve-

Soppfarget lønn.

den på 40-100 % er optimalt. Når disse to vekstbetingelsene er til stede, ligger forholdene til rette for utvikling av vedboende sopper. Å tilvirke soppfarget lauvtrevirke i utemiljø er ansett som en tidkrevende prosess. Soppfarget lauvtrevirke kan tilvirkes raskere ved å legge ferske eller rå lauvtrekubber i en kasse, et kammer eller et rom med stabil temperatur mellom 20 og 32 °C og med høy luftfuktighet, slik at uttørkingen i veden ikke skjer for fort. Soppsporene finnes naturlig i tilstrekkelige mengder, slik at ved å sørge for

riktige lagringsbetingelser vil soppfargingsprosessen gå sin gang. Graden av mønsteruttrykk bestemmes av treslag, lagringsforhold og tid.

Bruksområder

Formålet med prosjektet har vært å øke bruken av norske lauvtreressurser som dekormaterialer i møbel- og trevareproduksjon. Materialet er derfor prøvet ut i en rekke ulike produkter. Materialet har fått størst interesse som finér. Av et parti med soppfarget bjørk og bøk er det framstilt knivskåret finér. Finérens bruksmuligheter i møbel- og innredningsprodukter er vurdert som svært interessante. Materialet egner seg for eksempel til fyllinger og dekorative flater der man i dag benytter eksklusiv utenlandsk finér for å oppnå særpreg. Framstillingen av finér åpner for nye anvendelsesområder for materialet i produksjon av møbel- og innredningsprodukter. Materialet har gitt lovende resultater som knivskrift, og er nå introdusert som materiale i serieproduserte kniver i konkurranse med masurbjørk.

Soppfarget grår.

Prosjektfakta: Prosjektet er et samarbeid mellom Norsk Treteknisk Institutt, Høgskolen i Akershus, avd. for formgivning og produktdesign og Mycoteam.

Prosjektleder: Håkon Helgerud Myhra, Norsk Treteknisk Institutt

Finansiering: Prosjekt trevirke og treindustrien - verdiskaping og foredling (TTVF) (Norges forskningsråd) og Borregaard AS Forskningsfond.

Norsk Treteknisk Institutt
Norwegian Institute of Wood Technology

Forskningsveien 3 B,
Postboks 113 Blindern, 0314 Oslo
Telefon 22 96 55 00
Telefax 22 60 42 91
E-mail: firmapost@treteknisk.no